

ZORG
SAMEN STEEDS BETER
VOOR DE
JEUGD

KINDEREN IN EEN SAMENLEVING MET CORONA

Oproep aan iedereen die betrokken is bij de ontwikkeling
en begeleiding van kinderen

Mei 2020

Kinderen in een samenleving met corona

De komende periode leven we met het corona-virus. We zoeken naar een nieuwe balans: hoe kunnen we goed samenleven én gezond blijven?

Wij¹ zijn allemaal betrokken bij de Nederlandse jeugd. En we doen een oproep. We vragen iedereen die betrokken is bij de ontwikkeling en begeleiding van kinderen² om vijf principes te hanteren:

- 1 Geef de tijd om terug te veren**
Kinderen zijn veerkrachtig en sterk. Geef hen de tijd zich aan te passen aan deze ongewone situatie.

- 2 Luister eerst**
Denk niet na vóór het kind, maar luister. Wat vraagt het kind?

- 3 Help in het hier en nu**
Als we hulp bieden, is dat concreet en praktisch van aard.

- 4 Geen nieuwe labels**
We labelen kinderen niet zonder meer als 'kwetsbaar'.

- 5 Vertrouw op relaties**
We roepen geen extra hulpstructuren in het leven, maar vertrouwen op bestaande relaties.

We leven in een ongewone tijd. Dat vraagt er om dat we aandacht voor elkaar hebben. Laten we in het hier en nu kijken wat kinderen en opvoeders nodig hebben. Zo kunnen kinderen zich zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk blijven ontwikkelen. En zo steunen we hun opvoeders waar dat kan.

Op de volgende pagina's schetsen wij de achtergrond van deze oproep. Ook werken we de vijf principes verder uit.

¹ Partners van het Zorg voor de Jeugd-programma (VNG, samenwerkende beroepsverenigingen, cliënt- en ouderorganisaties, branches gespecialiseerde jeugdhulpinstellingen, ministeries VWS, OCW en J&V) aangevuld met het Nederlands Jeugdinstituut, AKJ, Kindertelefoon en de Associatie Wijkteams. Voor het volledige overzicht van betrokken verenigingen en organisaties verwijzen wij naar voordejeugd.nl.

² Voor de leesbaarheid zeggen we 'kinderen' waar je ook 'kinderen en jongeren' zou kunnen gebruiken.

Het doel: maximale gezonde ontwikkeling voor kinderen

De afgelopen periode was bijzonder. We beperkten ons collectief in onze bewegingen en ons contact. Dat blijven we ook doen. De meesten van ons kunnen goed met die beperkingen omgaan. Dat is niet altijd makkelijk, maar de veerkracht van kinderen, opvoeders en professionals is groot gebleken.

Ook nu er geleidelijk meer ruimte is voor contact moeten we veerkrachtig zijn. Hoe houden we dat vast? Wij zetten op papier hoe we kinderen en opvoeders³ willen ondersteunen. Het doel is een gezonde, veilige en kansrijke ontwikkeling voor kinderen.

Een bijzondere situatie: kijk met de blik van nu

Alle kinderen en opvoeders hebben de afgelopen weken anders geleefd dan ze gewend waren. Dat deze uitzonderlijke situatie impact heeft, is niet meer dan normaal. Ook normaal is dat kinderen (even) iets anders nodig hebben dan we van hen gewend zijn.

De huidige situatie is uitzonderlijk. Iedereen heeft daarop zijn eigen reactie. We nodigen uit om elkaar te zien, en niet zonder meer te beoordelen met de bril van vóór corona.

We geven een voorbeeld. Een kind dat anderhalve maand alleen maar thuis heeft geleefd, heeft zich anders ontwikkeld. Maar laten we niet concluderen dat het kind een leerachterstand heeft: natúúrlijk heeft het niet op de 'geplande' manier de leerstof doorlopen. Wél is er een grote kans dat het zich terdege ontwikkeld heeft – al is het anders dan 'gepland'.

Mogelijke effecten van de corona-crisis

De corona-crisis kan op verschillende manieren impact hebben op de ontwikkeling van kinderen. Deze impact is waarschijnlijk tijdelijk, maar kan blijvend zijn. Voorbeelden:

- Een versnelling of een verbreding van de ontwikkeling. Dat kan sociaal-emotioneel zijn, fysiek, maar ook op cognitief, creatief of psychisch vlak.
- Een toename van psychische, emotionele en lichamelijke stress (bij kinderen of opvoeders)
- Ontwikkeling die vertraging oploopt of stagneert.
- Al eerder aanwezige problemen (psychische, lichamelijke, verstandelijke of emotionele) worden uitvergroot of juist verzacht.

Natuurlijk kunnen deze effecten ook in combinatie voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan een kind dat op cognitief vlak floreert door succesvol thuisonderwijs, maar tegelijkertijd stress ervaart op sociaal-emotioneel vlak. In de meeste gevallen zullen de effecten klein zijn en kunnen het kind of de naaste omgeving deze opvangen. In andere gevallen is iets extra's nodig.

³ Opvoeders, want in deze context benaderen we hen primair in die éne rol. Maar die volwassene heeft, naast de verantwoordelijkheid voor een (of meer) kind(eren), vaak ook allerlei andere rollen: die van partner, kostwinner, huishouder. Dat is van invloed op hun veerkracht en hun vragen.

Vijf principes uitgewerkt

We zullen de komende periode weer meer met elkaar in contact komen. Het helpt als zij die betrokken zijn bij de ontwikkeling en begeleiding van kinderen op één lijn zitten.

We roepen op om deze vijf principes gemeengoed te maken:

1

Tijd om terug te veren

De corona-crisis kan een ingrijpende gebeurtenis zijn in het leven van een kind of opvoeder. Het verwerken hiervan kost tijd. We gaan met elkaar ontdekken wat de nieuwe 'normaal' is in de maatschappij.

We roepen op om niet van kinderen te verwachten dat zij zich precies zo gedragen als we van hen gewend zijn. Laten we samen kijken hoe routines en dagritmes weer kunnen normaliseren. Dat geldt voor kinderen én volwassenen. Wanneer de scholen opstarten, kunnen kinderen de contacten met leeftijdgenoten weer opstarten en versterken. Ook hiervoor is tijd (en ruimte) nodig.

2

Luister eerst

Luisteren is de eerste stap. Wat vraagt het kind? Wat vragen de opvoeders?

Laten we aannemen dat iedereen wat extra aandacht kan gebruiken. Zo hoeven kleine vragen niet groot te worden. Elkaar steunen kan op een alledaagse manier. Bijvoorbeeld door als ouder, als familie of bekende te bespreken hoe het gaat. Of door leraren, welzijnswerkers, sporttrainers en hulpverleners op te roepen met jongeren in gesprek te gaan over corona. Zo kan de corona-periode zelfs een aanleiding zijn om structurele problemen aan het licht te brengen.

3

Help in het hier en nu

Als er extra hulp komt, kijken we in het hier en nu wat nodig is. De hulp is gericht en praktisch van aard. Het gaat om concrete steun die direct gevoeld wordt.

We roepen op om aandacht te hebben voor opvoeders, docenten en andere professionals die straks een extra steun in de rug kunnen gebruiken. Hierbij valt te denken aan (online) voorlichting over hoe zij hun kinderen en leerlingen kunnen steunen, maar ook hoe zij voor zichzelf kunnen zorgen.

4

Geen nieuwe labels

Kinderen kunnen in de komende tijd kwetsbaar zijn of meer ondersteuning nodig hebben. Laten we dat zien als een tijdelijk effect van de corona-crisis, en niet als een eigenschap van het kind in kwestie. Als het vóór de corona-crisis goed ging met een kind, geeft dat vertrouwen in het terugveren van het kind in de komende periode. We willen voorkomen dat kinderen door de corona-crisis als 'kwetsbaar' gelabeld worden waar dat niet noodzakelijk is.

5

Vertrouw op relaties

Kinderen (of opvoeders) die méér nodig hebben, kunnen waar mogelijk terugvallen op hun vertrouwde omgeving. Dat is bij de volwassenen die zij kennen op school, op de kinderopvang, of bij een professionele hulpverlener. Zo voorkomen we dat er extra hulpstructuren en voorzieningen in het leven worden geroepen.

Dit is een oproep van:

- Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- Samenwerkende beroepsverenigingen
- Cliënt- en ouderorganisaties
- Branches gespecialiseerde jeugdhulpinstellingen
- Ministerie van VWS
- Ministerie van OCW
- Ministerie van J&V
- Nederlands Jeugdinstituut
- AKJ (vertrouwenspersonen in de jeugdhulp)
- De Kindertelefoon
- Associatie Wijkteams

